

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/edukacja/przystanek-historia/153419,Materiały-od-dr-Wandy-Poltawskiej-w-zasobie-archiwalnym-krakowskiego-IPN.html>
20.04.2024, 06:13

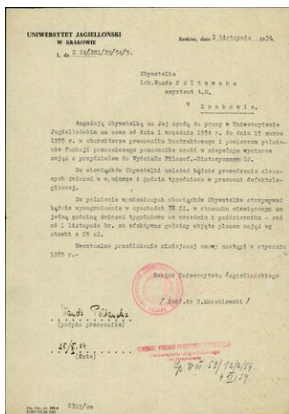
Materiały od dr Wandy Póltawskiej w zasobie archiwalnym krakowskiego IPN

Archiwum Pełne Pamięci

W czerwcu 2021 r. dr Wanda Póltawska użyczyła Oddziałowi IPN w Krakowie obszerny zbiór materiałów dotyczących swojego życia i działalności. W jedenastu szczelnie wypełnionych segregatorach do Instytutu trafiły dokumenty, korespondencja, fotografie, notatki i inne materiały stanowiące nie tylko cenne źródło historyczne, ale przede wszystkim świadectwo życia jednej z najbardziej niezwykłych postaci naszych czasów. Dzięki pracy archiwistów nad digitalizacją użyczonego zbioru już dziś można się z nim bez przeszkód zapoznawać.

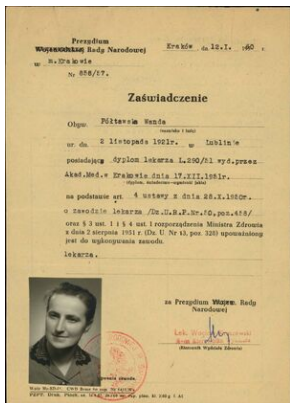
Wanda Póltawska. Fot. ze zbiorów IPN

Pismo rektora UJ zawiadamiające o powierzeniu Wandzie Póltawskiej funkcji pomocniczego pracownika nauki na Wydziale Filozoficzno-Historycznym (1954). Fot. ze zbiorów IPN

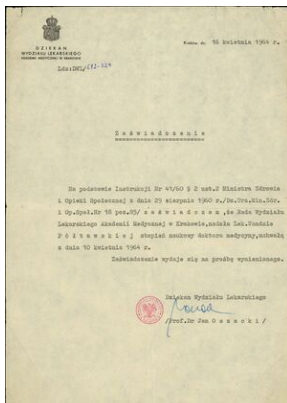
Pamiętkowa fotografia z XXVI Naukowego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego w Szczecinie (1959). Fot. ze zbiorów IPN

Zaświadczenie Prezydium Rady Narodowej m. Krakowa

Pismo Międzynarodowego Czerwonego Krzyża do

Zaświadczenie dziekana Wydziału Lekarskiego Akademii

o upoważnieniu Wandy Półtawskiej do wykonywania zawodu lekarza (1960). Fot. ze zbiorów IPN

Wandy Półtawskiej (1961). Fot. ze zbiorów IPN

Medycznej w Krakowie o nadaniu Wandzie Półtawskiej stopnia naukowego doktora medycyny (1964). Fot. ze zbiorów IPN

Absolwentka nr 167

Wanda Półtawska z d. Wojtasik urodziła się 2 listopada 1921 r. w Lublinie. Przed wojną uczęszczała do szkoły urszulanek, a także działała w harcerstwie. Po agresji Niemiec i ZSRS na Polskę włączyła się do walki w konspiracji niepodległościowej jako łączniczka.

W lutym 1941 r. wraz z grupą harcerek została aresztowana przez gestapo, a następnie wywieziona do niemieckiego obozu koncentracyjnego w Ravensbrück. Tam stała się ofiarą niemieckich lekarzy, którzy przeprowadzali na niej eksperymenty pseudomedyczne. Pod koniec wojny została przewieziona do obozu w Neustadt-Glewe, gdzie 7 maja 1945 r. odzyskała wolność.

Po powrocie do Polski rozpoczęła studia medyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Z tego okresu wśród użyczonych IPN materiałów odnajdziemy m.in. „Spis absolwentów Wydziału Lekarskiego UJ z roku 1950”, w którym Wanda Półtawska widnieje pod numerem 167.

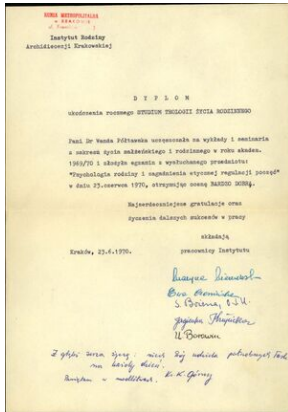
Po uzyskaniu dyplomu lekarza rozpoczęła pracę zawodową, najpierw w Szpitalu Psychiatrycznym w Kobierzynie, a następnie w Klinice Psychiatrycznej Akademii Medycznej w Krakowie. Równolegle uzyskała kolejne stopnie specjalizacji, a w 1964 r. obroniła doktorat z psychiatrii. Trzy lata później zorganizowała Instytut Teologii Rodziny przy Papieskim Wydziale Teologicznym w Krakowie, którym kierowała przez 33 lata.

Tłum ludzi szalał - bije Zygmunt - jak dalej żyć?

Duża aktywność Wandy Półtawskiej na polu naukowym i zawodowym znalazła swoje odzwierciedlenie w użyczonych IPN materiałach. Wśród nich znajdziemy dokumenty związane z rozwojem i awansem zawodowym (np. dyplom ukończenia rocznego „Studium Teologii Życia Rodzinnego”), udziałem w licznych zjazdach i sympozjach poświęconych rozwojowi psychiatrii w Polsce (np. materiały z XXVI Naukowego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego w Szczecinie z 1959 r.), czy też – skreślone odręcznie – notatki dotyczące prowadzonych badań i udziału w rozlicznych spotkaniach.

Są też ciekawe materiały z życia prywatnego, jak fotografie z wypraw w góry albo zapiski zawierające osobiste spostrzeżenia Wandy Półtawskiej odnośnie otaczającej rzeczywistości. Wśród nich znalazł się znamieny zapisek z 16 października 1978 r. dotyczący wyboru metropolity krakowskiego kard. Karola Wojtyły na papieża.

„Wieczorem: pierwszy dowiedział się Andrzej [Prof. Andrzej Póltawski – mąż Wandy Póltawskiej] z telefonu od Kasi z Paryża [najstarsza córka Wandy i Andrzeja Póltawskich], potem zaraz nasza TV. Andrzej chory, ale wyskoczył z łóżka. Poszliśmy na mszę św. do Kościoła Mariackiego. Tłum ludzi szalał – bije Zygmunt – jak dalej żyć?”.

Dyplom ukończenia przez Wandę Póltawską rocznego Studium Teologii Życia Rodzinnego w Instytucie Rodziny Archidiecezji Krakowskiej (1970). Fot. ze zbiorów IPN

Wanda Póltawska podczas wizyty w Japonii (1981). Fot. ze zbiorów IPN

Japońska gazeta. Informacja o międzynarodowej konferencji w Tokio poświęconej szacunkowi dla życia ludzkiego (1981). Fot. ze zbiorów IPN

Powierniczka papieża

Materiały z lat 1978-1990 obrazują, jak wielkie zmiany zaszły w życiu Wandy Póltawskiej w czasie pontyfikatu Jana Pawła II. Dla papieża była ona nie tylko wieloletnią przyjaciółką i osobą największego zaufania, ale również – jak sam o tym pisał – osobistym ekspertem w dziedzinie Humanae vitae. Początkowo stała się powiernikiem jego spraw w Kościele krakowskim, ale jej praca szybko przybrała wymiar międzynarodowy.

W latach 1981-1984 była wykładowcą w Instytucie Studiów nad Małżeństwem i Rodziną im. Jana Pawła II przy Papieskim Uniwersytecie Laterańskim w Rzymie, a od 1983 r. członkiem Papieskiej Rady ds. Rodziny. Wielokrotnie uczestniczyła w organizowanych na całym świecie sympozjach i konferencjach naukowych, których tematem była rola rodziny we współczesnym świecie oraz ochrona życia nienarodzonego.

Wśród użytych materiałów odnajdziemy m.in. programy tych konferencji, dokumenty, korespondencję, fotografie, wycinki prasowe, czy odręczne notatki. Warto zwrócić uwagę na te ostatnie, które każdej kolejnej podróży nadają osobistego charakteru. Przykładowo w drodze do Japonii zanotowała: „22 marzec 1980 r., Anchorage. Cała Alaska z samolotu to góry, ale wygląda jak morze chmur. Góry lodowe, ale koło lotniska płasko i mały lasek”.

Materiały użyczone krakowskiemu oddziałowi IPN stanowią niezwykle obszerny i zróżnicowany zbiór, który kończy się na 1990 r. W tym czasie w działalności Wandy Póltawskiej coraz więcej miejsca zajmował globalny problem Zespołu nabytego niedoboru odporności (AIDS) i jego wpływu na życie rodziny. Odnajdziemy tu m.in. program konferencji naukowej na Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie pt. „Z podstawowej problematyki AIDS”, podczas której wygłosiła referat „AIDS a wychowanie”, czy też pismo z oświęcimskiego Klubu Inteligencji Katolickiej z prośbą o wygłoszenie dla społeczności miasta prelekcji pt. „Wychowanie a AIDS”.

Wanda Póltawska podczas górskiej wyprawy (1965). Fot. ze zbiorów IPN

Wanda Póltawska na Polskim Cmentarzu Wojennym pod Monte Cassino (1967). Fot. ze zbiorów IPN

Misją IPN jest zachowanie pamięci o dziejach Polski i Polaków w XX wieku. W szczególności sposób jest ona realizowana poprzez projekt [Archiwum Pełne Pamięci](http://archiwumpamieci.pl), skierowany do osób prywatnych i instytucji, które chcą przekazać IPN-owi zgromadzone materiały historyczne i pamiątki z epoki. Ocalone od zapomnienia są starannie zabezpieczane i opisywane przez pracowników Instytutu, aby przez kolejne lata mogły służyć badaczom najnowszej historii lub jako pomoc edukacyjna dla najmłodszych pokoleń Polaków. Informacje o projekcie Archiwum Pełne Pamięci – **tel. 12 289 14 12** oraz w internecie: archiwumpamieci.pl.

Tekst Radosław Kurek